

potestatem solvendi, sed ostendendi solutos; sed nunquid Dominus dixit: Quod solutum ostenderitis, erit solutum? dicunt sacerdotes non habere potestatem remittendi peccata, cum Dominus hoc dicat; et dicunt habere potestatem ostendendi remissa, cum Dominus hoc non dicat. Similibus verbis refellit eamdem sententiam Hugo Victor., l. 2. de Sacram., p. 14, c. 7, et fere omnes Theologi, in 4, dist. 18, ubi D. Thom., q. 4, art. 3, quæstiunc. 1; Durandus, q. 4; Richardus, art. 2, q. 4; Scotus, q. unica. Idem D. Thomas supra, q. 84, art. 3, et in 4, dist. 22, q. 2, art. 4, q. 3; Richardus etiam, dist. 16, art. 4, q. 2; Scotus etiam, dist. 4, q. 4, ubi Soto, q. 4, art. 3; Alexand. Alensis, 3 p., q. 60, memb. 4, art. 2; et Petr. Soto, lect. 4; et bene Cajetanus, tom. 1 Opusc., tr. 18, q. 5.

5. Denique fere expresse damnata est opinio Magistri in Trident., sess. 14, c. 6, et can. 9; et convinci potest ex proprietate verborum formæ et verborum Christi, *Quorum remiseritis peccata; nam utraque verba sunt in proprietate intelligenda, nisi Ecclesia aliud doceat, aut circumstantia litteræ aliud requirat; hic vero neutrum reperitur. Et confirmatur ex aliis verbis ejusdem Christi Domini: Quæcunque solviris super terram, erunt soluta et in celo; et quæcunque ligaveris, etc.* Illa enim non possunt exponi de sola ostensione vel declaratione, alias enervatur tota Ecclesiastica potestas; sic enim nihil posset Papa dispensare, sed solum declarare non obligare; nec posset censuris ligare, sed declarare esse ligatum; quæ omnia et similia erronea sunt. Ergo æque falsum est exponere: *Quorum remiseritis, id est, declaraveritis remissa; nam eadem est ratio utriusque verbi, et eodem modo illa intellexit Ecclesia, de potestate faciendi, non declarandi.* Ergo eundem sensum reddit verbum, *absolvo*, in hac forma; nam sumptum est ex verbis Christi, et cum illis proportionem habet. Præterea, illa expositio sibi non constat; quia, si sacerdos per illam formam nullam habet efficaciam in remittendis peccatis, quomodo potest vere, et cum aliqua certitudine declarare hominem esse absolutum a peccatis; nam ad illud declarandum nihil conferunt claves, meliusque id præstabit homo doctus et prudens, qui conscientiam penitentis melius examinare et intelligere possit; ergo, si sacerdos vere ostendit absolutum, ex eo provenit, quod quantum in ipso est, eum efficaciter absolvit.

6. *Verba Christi ad Magdalenam expen-*

duntur. — Exemplum autem, quod afferebatur de verbis Christi Domini ad Magdalenam, non est simile, tum quia Christus Dominus cor et dispositionem ejus intuebatur; et ideo affirmare poterat internum effectum in ea factum, etiamsi illis verbis non faceret; tum etiam quia illa verba recte exponuntur, *Remittuntur tibi peccata tua*, id est, remissa sunt; nam et vox Graeca in rigore præteritum significat, et Christus Dominus bis eodem facto illa verba protulit; unde necesse est in eo sensu illa interpretari. Addo etiam, quia totum illud opus moraliter erat præsens, et quasi in fieri, potuisse tanquam præsens significari quod paulo antea factum fuerat. Ut omittam probabile esse, per illa verba novam gratiam fuisse collatam Magdalene; et fortasse completam etiam fuisse remissionem, saltem quoad veniam poenæ. Non defuerunt tamen qui dicent, prius quidem fuisse infusa charitatem Magdalene, quando dilexit multum; peccata vero non fuisse remissa quoad culpam, vel saltem quoad poenam æternam, donec Christus dixit: *Remittuntur ei peccata multa.* Sed hoc verum esse non potest, quia charitas non infunditur sine gratia, nec gratia datur sine remissione culpe mortalis, si præexistit, nec talis culpa remittitur sine æterna poena, ut in superioribus ostensum est; hæc enim expositio supponit errores ibi improbatos. Quamvis autem Christus Dominus illo loco, et illis verbis peccata non remiserit, tamen alii locis id fecisse certum est, ut patet Matth. 9, et Luc. 5, de quo alibi latius.

7. *Secunda opinio.* — *Rejicitur.* — Secunda interpretatio est, sensum illius formæ esse, *Ego te absolvo, non a culpis, sed ab obligatione eas subjiciendi clavibus Ecclesiæ.* Hanc referunt Bonavent. et Alensis, et ex parte sequitur Gabr., d. 18, q. 1, et Supplementum ejus, d. 23, q. 2, art. 2. Et nimirum fundamento, quod hæc potestas non extenditur ad tollendas culpas, sed solum ad cognoscendum et judicandum de illis, a quo onere absolvitur penitens postquam confessus est. Hæc vero sententia non est minus falsa quam præcedens; nam rationes factæ æque urgent contra illam; præsertim quia est contra vim et proprietatem verborum formæ, et Christi Domini dicentis, *Quorum remiseritis peccata.* Nam absolvere ab obligatione alicujus præcepti, non est peccata remittere, ut per se constat. Deinde, cum absolutio cadit supra confessionem de solis peccatis venialibus, aut de peccatis

jam confessis, non habet locum illa expositio; quia etiam ante illam absolutionem homo erat liber ab obligatione confitendi illa peccata. Interdum etiam e converso absolvitur quis a peccatis, et non ab obligatione confitendi, ut dicetur in materia de casibus reservatis. Præterea, juxta illum sensum, ex vi significacionis illorum verborum nulla gratia per illa conferretur, quia ad absolvendum ab illa obligatione non est gratia necessaria, et verba tantum efficiunt quod significant. Unde etiam fieret, ut ad talēm absolutionem non esset necessaria interna dispositio penitentis, sed sufficeret simplex narratio peccatorum, quia non est absolvendus ab illis in se ipsis, sed solum ab obligatione manifestandi illa Ecclesiæ. Denique prorsus inutilis esset talis absolutionis; sufficeret enim confiteri, ut homo inteligeret se satisfecisse suæ obligationi, quamvis alius id non proferret.

8. *Tertia opinio.* — Tertia opinio est, significari per illam formam remissionem poenæ, vel æternæ, vel temporalis, juxta varias opiniones supra citatas, vel juxta indigentiam penitentis. Quam opinionem tenent Hugo, et Richardus de S. Vict., ubi supra, qui fundantur in opinione sua de effectu potestatis clavium, quod non sit remissio culpe, sed poenæ æternæ. Hæc vero sententia procedit ex falso fundamento, ut in superioribus visum est. Et præterea non solvit difficultatem propositam, quia fieri potest, ut peccata præsentis confessionis fuerint remissa, non solum per contritionem, sed etiam per priorem absolutionem, et ita non solum quoad culpam, sed etiam quoad poenam æternam. Item quando confessio est de solis venialibus, non absolvitur quis a reatu poenæ æternæ, neque hoc potest per formam significari.

9. *Scotus impugnatur.* — *Cajetanus rejicitur.* — Et ob easdem fere rationes non satisfaciunt, qui dicunt, quando culpa et poena æterna sunt jam remissæ, per formam significari absolutionem poenæ temporalis. Quod significat Scotus, in 4, d. 14, q. 2, ad 2. Non potest enim in universum applicari hæc expositio; quia contingere potest, ut tota etiam temporalis poena sit remissa. Simile est, quod Cajetanus ait, tom. 1 Opusc., tract. 5, q. 4, ad 2, quamvis tota poena temporalis remissa sit, semper manere reliquias peccatorum, a quibus potest homo magis et magis liberari, ideoque hoc saltem significari per formam. Non est enim necesse, ut maneant reliquiae peccatorum actualium, tum quia fieri potest, ut

solum pauca venialia peccata præcesserint, ex quibus vix intelligi potest, quæ reliquæ manent, post remissionem talium peccatorum quoad culpam et poenam; tum etiam quia, licet præcesserint multa peccata, omnes eorum reliquiae esse non possunt, nisi aut habitus pravi, aut dispositiones animi, aut corporis, quibus homo proclivior fit ad peccandum; hæc autem omnia, quatenus ex peccatis actualibus specialiter orta sunt, possunt esse jam omnino ablatae, ut per se constat. Dico autem, ut ex peccato actuali orta sunt, quia quatenus hæc propensio, seu fomes peccati oritur ex originali peccato, illam tollere, aut minuere non spectat per se, ac specialiter ad hoc sacramentum; neque id potest per hanc formam significari. Imo vix intelligitur, quomodo proprie absolvatur homo per virtutem clavium ab his reliquis peccatorum, præter absolutionem a culpa, et poena æterna, ac temporali; quia nec Concilia tribuunt hunc effectum huic sacramento, nec absolutio sacerdotis videtur ex opere operato expellere, aut remittere habitus pravos, vel alias similes dispositiones ex peccatis relictas; sed ad summum dici potest, dari ex virtute hujus sacramenti aliquod speciale auxilium, quo possit homo operari ad vincendas et expellendas has pravas dispositiones. Verumtamen, licet hoc admittamus ut probabile, tamen non potest illè esse primarius effectus hujus formæ, nec potest proprie dici absolutio a peccatis. Atque hæc ratio potest generaliter fieri contra omnes has sententias; nam propter solam poenam temporalem, vel reliquias peccatorum, non potest quis dici absolviri a peccatis simpliciter, et in ea proprietate in qua verba institutionis ab Ecclesia intellecta sunt. Accedit denique, quod verba hæc semper habent eundem sensum proprium et adequatum; non enim sunt æquivoca vel ambigua, sed certam ac definitam habent significationem; ergo non debent nunc in uno sensu, nunc in alio verificari.

10. *Responsio.* — *Refellitur.* — Responderi vero posset, adæquatum sensum verborum secundum se unum et eundem semper esse, scilicet: *Ego te absolvo a peccatis, tacite subintelligendo, quantum indiges;* quod non fuit necesse exprimere, quia veluti ex natura rei subintelligitur. Unde fit, ut in re ipsa illam tantum significet remissionem peccati, quantum ad id, quod de facto tollitur. Atque hoc fortasse voluerunt Scotus et Cajetanus, in-

diget tamen majori explicatione. Quia ex illa interpretatione ita nude sumpta inferri potest, quando poenitens non indiget remissione peccati quantum ad aliquid ejus, formam hanc nihil circa illum operari, quia nihil operatur quod non significet; nihil autem significat absolute, sed cum eo addito, *quantum indiges*; ergo, si poenitens non indiget, nihil operatur.

11. *Alius dicendi modus.*—Atque hoc fere argumento refellitur aliis dicendi modus, qui posset excogitari, nimurum, quamvis priora peccata sint per contritionem remissa, non tamen sine ordine ad absolutionem, ideoque quando postea eorumdem peccatorum absolutio datur, eamdem illorum remissionem quasi compleri et consummari, et hoc sensu dici peccata illa remitti. Sicut Christus Dominus dicitur redemisse antiquos Patres, quamvis antea essent justificati et liberati a peccato, quia id factum erat in virtute pretii, quod Christus postea solvit; sic enim, quamvis peccatum fuerit remissum prius, tamen per hoc sacramentum fit quasi solutio, et specialis applicatio meritorum Christi ad consummandum illum effectum.

12. *Praeccluditur.*—Contra hanc vero sententiam idem potest objici argumentum; nam ex illa sequi videtur, tunc non dari novum effectum per sacramentum virtute hujus formae; sicut antiquis Patribus jam defunctis non est collatus novus effectus gratiae per mortem Christi, sed tantum effectus gloriae, quia tunc fuit remissa poena debita toti naturae, quae antea non fuerat remissa; quod in praesenti locum non habet. Consequens autem falsum est, ut suppono. Unde etiam falsum est per absolutionem applicari merita Christi ad solvendam remissionem peccati prius factam per contritionem; nam per ipsammet contritionem actualiter applicata fuerunt. Quamvis enim hoc non sit factum sine voto sacramenti, tamen applicatio meritorum non est reservata in illud tempus, in quo fuerit applicatum sacramentum, sed tunc applicantur, quando datur effectus; nam ex parte Christi jam est solutio sufficienter facta; ad applicationem ergo solum superest efficacia, qua tunc est, quando datur effectus. Quod e converso factum est in antiquis Patribus; prius enim facta est applicatio, quam exhibitus pretii, quia dabatur remissio peccati quasi sub pecunia credita; nunc vero non ita fit; ergo per absolutionem non ita consummatur remissio prius facta. Quod si

de novo applicantur merita Christi, necesse est ut ad novum effectum significatum per formam applicantur; hunc autem effectum inquirimus. Nam, si hic effectus non explicetur, haec expositio coincidit cum secunda supra rejecta, quia hoc modo absolvit, nihil aliud erit, quam liberari ab obligatione subjiciendi clavibus talia peccata. Unde etiam insurgunt aliæ rationes in superioribus tactæ, quia illa explicatio locum non habet in peccatis venialibus prius remissis per contritionem, quia illa non fuere remissa in voto futuræ absolutionis. Item non habet locum in peccatis mortalibus prius remissis per absolutionem, quia jam homo erat liberatus ab obligatione subjiciendi peccata clavibus Ecclesie.

Vera resolutio.

13. Superest ultima expositio prædictorum verborum, quam tradidit D. Thom., art. 3, ad 5, dicens sensum esse, *te abservo*, id est, absolutionis sacramentum tibi impendo; qui sensus verus est in quocunque easu, in quo verum fit sacramentum, sive homo ponat obicem effectui, sive non, et quamvis iam sint plene remissa peccata. Solum erit falsa forma, quando nullum perficitur sacramentum, quod nullum est inconveniens; nam potius propter hanc causam est sacramentum nullum.

14. *Difficultates circa resolutionem.*—*Prima.*—Hæc vero interpretatio, ut ad verum sensum revocetur, majori indiget declaratio; suas enim patitur difficultates. Primo, quia forma sacramenti non significat quasi reflexe collationem ipsius sacramenti, sed directe significat suum effectum. In aliis enim sacramentis, in quibus materia consistit in usu, seu actione ministri, solet forma significare applicationem materiæ, et per illam significare effectum, ut patet in illis: *Ego te baptizo, Signo te, etc.*; nunquam tamen forma significat applicationem sui ipsius, ut in eisdem exemplis patet. In praesenti autem minister non impedit sacramentum applicando materiam, sed illam applicatam supponit, et adhibet formam; ergo non potest per talem formam significare collationem ipsius sacramenti, quia nec ex parte materiæ, nec ex parte formæ, ut declaratum est. Secundo est difficultas, quia juxta hanc interpretationem non est necesse ad veritatem hujus formæ, quod conferat homini aliquem effectum, sed solum ut conferat ipsum sacramentum; consequens autem est contra proprietatem ver-

borum, quæ directe significant effectum remissionis peccatorum.

Quis sit effectus hujus formæ exponitur.

15. Ut ergo verum sensum formæ explicemus, ab effectu ejus incipendum est; nam sine dubio illum directe significat, ut argumenta facta convincunt, et ex vi ipsorum verborum satis patet, et ex verbis Christi: *Quorum remiseritis peccata*, quæ plane significant potestatem ad conferendum aliquem gratiae effectum. Unde circa hunc effectum horum verborum iidem errores, vel eadem opiniones fuerunt, quæ circa objectum vel effectum potestatis clavium, quia illa potestas per hanc formam operatur, comparanturque tanquam potentia et actus, quæ ad eundem effectum terminantur; ideoque necesse non est illas opiniones iterum referre, aut impugnare, sed supponere remissionem peccatorum actualium, etiam quoad culpas mortales post baptismum commissas, esse directum ac per se intentum effectum hujus formæ; quod est tam certum, quam idem diximus esse de potestate remittendi peccata. Imo Concilium Tridentinum ex illa potestate colligit hanc vim hujus formæ; ideoque satis expresse definit hanc veritatem.

16. *In primario effectu hujus formæ continetur gratia sanctificans.*—Ex quo ulterius colligitur, in primario effectu hujus formæ contineri etiam gratiam sanctificantem. Quia Deus non expellit culpam mortalem nisi infundendo gratiam; ergo nec dat vim sacramentis, aut ministris eorum ad remittenda peccata, nisi dando illam ad conferendum gratiam expulsivam peccati. Imo, sicut in naturalibus nulla est virtus per se primo ad expellendam formam, sed ad introducendam aliquam, quæ formaliter alteram expellat, ita in praesenti virtus hujus formæ per se primo est ad introducendam primam gratiam, quæ peccatum expellat. Quod etiam explicari potest ex generali ratione sacramentorum nove legis. Est enim de ratione talis sacramenti, ut per se ordinetur ad dandam gratiam sub speciali aliqua ratione; ergo et hujus sacramenti. Hæc autem specialis ratio non est alia, nisi quod ordinetur ad dandam gratiam primam, per se loquendo, non per modum regenerationis, sed per modum reparationis, seu resurrectionis spiritualis; ergo hic est primarius effectus hujus sacramenti; ergo et formæ ejus; nam per formam præcipue operatur; et per hujusmodi gratiam remittitur culpa; er-

go. Atque hinc ostendemus inferius, hoc sacramentum posse facere hominem ex altrito contritu, quia nimurum per se institutum est ad dandam primam gratiam et remittendam culpam mortalem.

17. *Hæc forma etiam quando cadit supra venialia confert gratiam.*—Hinc etiam fit, hoc sacramentum non solum dare gratiam, quando absolutio cadit supra confessionem peccatorum mortalium, sed etiam quando cadit in confessionem venialium; quia licet ad remissionem venialis peccati per se non sit necessaria infusione gratiae, tamen, ut fit virtute hujus formæ, sine illa non fit, nec fieri potest, quia hæc verba non habent vim remittendi peccata, nisi quatenus habent per se primo vim ad conferendam gratiam. Imo generaliter supra diximus, per nullum sacramentum remitti veniale peccatum, nisi media infusione gratiae. Quod si hoc verum est in omni remissione sacramentali, ut sic dicam, multo magis in ea, quæ fit virtute horum verborum; nam primario data est ad tollenda peccata mortalia, et ex consequenti redundat in venialia, ut supra circa potestatem ipsam declaravimus. Et eadem ratione, virtus, quæ data est ad conferendam gratiam, quando remittuntur mortalia, data est etiam ad illam conferendam, cum remittuntur sola venialia; quia, licet propter ipsa non sit necessaria, propter excellentiam ipsius virtutis et sacramenti necessaria est; et quia non erat ratione consuetaneum, ut perfectior absolutio daretur in accusatione de mortalibus, quam de solis venialibus. Quanta vero sit copia gratiae, quæ per hoc sacramentum datur, non potest a nobis definiri, quanquam D. Thom., q. 84, art. 4, significet, non dari tam copiosam, sicut in sacramento Ordinis, vel confirmationis, quia finis, ad quem ordinatur, illam non requirit. Sed de hoc videantur dicta superiori tomo, circa q. 65 D. Thomæ, et disp. 7, sect. 5; nihil enim hic addendum occurrit.

18. *Forma penitentiae habet omnes effectus quos contritio.*—*Virtute hujus formæ non remittitur semper tota pena temporalis.*—Ex hoc autem principio colligimus, huic formæ tribui posse omnes effectus penitentiae, quos supra tractando de virtute declaravimus, siue illi pertineant ad boni collationem, vel instaurationem, sive ad mali remotionem. In priori ordine potest poni restitutio virtutum omnium et totius gratiae deperditæ, et instauratio meritorum omnium; nam ablato impedimento mortalis peccati, hæc omnia

bona consequuntur. Unde quoad hoc parum refert, quod peccatum auferatur per virtutem aut sacramentum poenitentiae; neque hic est novus effectus hujus formae distinctus a praecedenti, sed hoc ipso, quod huic formae data est virtus conferendi primam gratiam, et faciendi ex attrito contritum, consequenter etiam habuit conferre omnia, que vel ex natura rei, vel ex aliis generalibus legibus divinis ad primam gratiam consequuntur. In alio ordine ponitur imprimis remissio aeternæ poenæ, quia hæc etiam consequitur ex remissione culpæ. Deinde huc etiam spectat remissio alicujus poenæ temporalis, quæ interdum fit simul cum ipsa remissione poenæ aeternæ, quando hæc non erat antea remissa, et virtute clavium commutatur in minorem temporalem, quam alias commutaretur; aliquando vero fit per se, ut quando homo est in gratia, et sola venialia confitetur, vel etiam quando accedit jam contritus, cum aliquo reatu poenæ temporalis; nam, si a principio contritio fuissest conjuncta sacramento, sine dubio commutatio poenæ aeternæ facta fuissest in minorem temporalem; ergo quod prius remissum non est propter carentiam sacramenti, postea conceditur virtute absolutionis. Tota autem poena temporalis non semper remittitur virtute hujus formæ, quia non fuit expediens, ut peccata post baptismum commissa tanta facilitate et sine justa vindicta remitterentur, ut Concil. Trid. dixit, sess. 14, c. 8, de quo multa diximus supra, disp. 10, sect. 3; nam quæ ibi dicta sunt de poenitentiae virtute, locum habent in poenitentiae sacramento, cuius institutionem ita semper Ecclesia intellexit, ut Concilium Tridentinum declaravit et definitivit, et infra in materia de satisfactione id latius dicemus. Igitur non spectat ad virtutem hujus formæ, absolute et simpliciter remittere totam poenam, sed juxta legem justitiae eam commutare, quamvis ob virtutem sacramenti cum minori rigore talis commutatio fiat, ut dictum est.

Propria verborum formæ significatio expōnitur.

19. Ex his, quæ de effectu hujus sacramenti dicta sunt, facile erit ejus verum sensum explicare. Primo enim ac per se significat sanctificationem, quam sua propria et instrumentaria virtute confert ad culpam expellendam. Quamvis enim verbum *absolvo*, solum videatur significare vinculi solutionem, tamen, quia non dissolvitur, nisi per infor-

mationem gratiæ, ideo juxta subjectam materiam, ex vi ejusdem verbi significatur gratiæ infusio, ordinata ad peccati remissionem, quam etiam remissionem per se significat hæc forma, non quidem omnium peccatorum, sed eorum quæ pœnitens confessus est; quia, ut dixi, sententia cadit super accusationem, et ab illa quodammodo determinatur. Quia vero forma hæc per se significat sanctificationem ipsius personæ, cum qua stare non potest aliqua culpa mortalæ, sit, ut secundario, et quasi per accidens significet exclusionem omnium peccatorum mortalium a tali persona, etiam eorum quæ in confessione dicta non sunt, quatenus sine eorum exclusione non potest fieri sanctificatio, per hanc formam significata.

20. *Hæc forma includit conditionem, nisi ponatur obex.* — *Ex vi hujus formæ semper datur gratia ex se sufficiens ad remissionem peccati, non tamen semper tollitur peccatum.* — Ut autem intelligatur, quomodo hæc forma quoad hanc significationem semper vera sit, et solvatur difficultas in principio tacta, advertenda sunt duo. Unum est commune omnibus sacramentis novæ legis, quia significant practice et efficaciter collationem gratiæ, quantum est ex se, et consequenter non ita absolute, quin implicite involvant hanc conditionem: *Nisi suscipiens obicem ponat*; eamdem ergo includit haec forma, et ideo stante ejus veritate fieri potest, ut non conferat homini gratiam propter obicem ejus. Sicut est vera forma, *Ego te baptizo*, etiam quantum ad sacramentalem significationem, licet fortasse persona propter suum impedimentum interius non mundetur. Atque hoc significavit Hugo de S. Vict., lib. 2 de Sacram., p. 14, c. 8, dicens, *hanc formam magis significare virtutem suam, quam eventum.* Et in eundem sensum exponenda est sententia D. Thomæ supra relata, scilicet, *Absolvo te*, idem esse, ac dicere, *Sacramentum absolutionis tibi impendo.* Non enim sensit, significatum quasi objectivum hujus formæ esse applicationem, seu exhibitionem hujus sacramenti; hoc enim recte improbatum est supra, et oppositum aperte dixerat D. Thomas in eadem solutione; sed illis verbis significavit, sicut sacramenta significant suos effectus non omnino absolute, sed quantum est ex parte sua, ita hanc formam eodem modo significare efficaciam absolutionis a peccatis, quantum est ex se, et hoc est significare exhibitionem sacramenti ex se remissivi peccatorum, non in actu si-

gnato (ut aiunt), sed in actu exercito. Et ita exponunt D. Thom. omnes Thomistæ. Et quantum ad hanc partem, convenient in hac interpretatione reliqui Doctores, ut videre licet in superius citatis, et Richardo, in 4, d. 16, art. 1, q. 2; Navarro, de Pœnitent., d. 6, c. 1, in princ., n. 16; Corduba, qui alios refert, lib. 1 Quæstion., q. 1. Aliud advertendum est, inter effectiōnem gratiæ ut sic, et remissionem culpæ, esse aliud discriminem; nam ex vi hujus formæ semper et infallibiliter datur gratia per se sufficiens ad remissionem peccati, ea tantum existente conditione, quod in recipiente non sit obex; peccatum autem non semper cum effectu, seu actualiter remittitur, sed subintelecta alia conditione, si in homine sit peccatum, cuius remissio desideretur; et quod hoc etiam non dicit semper actum, sed aptitudinem. Atque hoc modo facile salvatur veritas formæ, et significatio specialis effectus proprii hujus formæ, scilicet gratiæ remissivæ peccatorum, si adhuc in subiecto inveniantur.

21. *Remissio poenæ aeternæ non per se, sed consecutive tollitur.* — Atque hinc facile constat, quomodo per hanc formam significetur remissio poenæ aeternæ, salva ejus veritate; ita enim significatur sicut fit; fit autem, non per se, sed quatenus consequitur ad remissionem culpæ; in tantum ergo significatur hic effectus, in quantum in remissione culpæ comprehenditur. Igitur necesse est ut includat ad minimum eamdem conditionem, quam includit remissio culpæ, scilicet, si in homine sit talis reatus, qui remittatur; quæ conditio dupli ex capite deesse potest, scilicet, vel quia peccata, quæ homo confitetur, in re ipsa jam erant ablata, vel quia talia erant, quæ non afferrent secum hujusmodi reatum, ut quando sunt tantum venialia.

22. *De remissione poenæ temporalis ex vi formæ.* — *Interrogatio.* — *Responsio.* — Atque eadem interpretatio ad poenam temporalem accommodanda est. Quia vero supra diximus, hoc sacramentum non semper remittere totam poenam temporalem, dubitare quis potest, quomodo haec forma significet remissionem partis, et non totius, cum *absolutio* simpliciter, et sine limitatione proferatur. *Dicendum* vero est, formam proprie non significare remissionem partis, vel totius, sed simpliciter remissionem poenæ juxta dispositionem poenitentis, servata lege justitiae a Deo statuta. Et inde fit, ut non semper remittat totam, quia dispositio poenitentis non est sufficiens ad to-

tum effectum. Dices: ergo saltem interdum poterit totam remittere. Patet sequela, quia, si absolvit simpliciter ab hac poenâ juxta exigentiam justitiae, ergo habentem meliorem dispositionem magis absolvet; ergo tam perfecta poterit esse dispositio, ut omnino absolvat. Respondetur concedendo sequelam, quia tunc æqualitas seu perfectio talis effectus provenit in suo genere ex majori perfectione contritionis; supra vero tractando de contritione, diximus, interdum esse posse adeo perfectam, ut omnem temporalem poenam remittat; ergo a fortiori idem fieri potest virtute hujus sacramenti; ideoque supra non diximus hoc sacramentum nunquam remittere totam poenam, sed non semper. Præterea tractando de sacramentis in genere, ostensum est effectum ex opere operato ejusdem sacramenti esse majorem in eo, qui melius dispositus accedit; ergo etiam hic effectus remissionis poenæ temporalis est major in eo, qui est melius dispositus; ergo tantus potest esse dolor, ut virtute hujus forme auferatur tota poena; non est ergo hic effectus extra objectum, et virtutem horum verborum, sed maxime consentaneus veritati eorum, et divinae justitiae, si ex parte suscipientis sit congrua dispositio.

23. *Potest, ex duobus æque dispositis, uni remitti tota poena, non vero alteri.* — Sed instabat aliquis; nam sequitur, etiam stante æquali dispositione in duabus confitentibus sua peccata, posse contingere, ut unus absolvatur a tota poena, et non alius, si nimis debita eorum non sint æqualia, et unus habeat, verbi gratia, reatum ut quatuor, et alius ut duo; nam tunc ei, qui est debitor quatuor graduum, remittuntur duo; alter vero habens æqualem dispositionem absolvetur a tota poena. Responderi potest ex D. Thoma, in 4, d. 18, q. 1, art. 3, q. 2, ad 3, negando sequelam; quia tunc non remittuntur æquales gradus utrique illorum, sed cum proportione; quia si uni remittitur dimidia pars sui debiti, alteri etiam remittitur dimidia. Hæc vero responsio mihi non probatur, primo, quia illa proportionalitas nulla ratione fundatur; sacramenta enim de se et ceteris paribus simpliciter habent æqualem effectum in subiecto æque disposito, et capaci illius. Deinde, quia ex ea proportione sequitur, homini minus remitti, hoc solo, quod minus peccavit, cum tamen capax sit æqualis remissionis; quod videtur per se satis absurdum. Præterea, idem debitum potest magis vel minus remitti

propter majorem vel minorem contritionem, et tanta esse potest contritio, ut omnino remittatur debitum, ut dictum est, et ibidem docet D. Thomas, ad 4; ergo eadem contritio potest esse adæquata dispositio ad tollendum omnino aliquod debitum, et non ad tollendum majus. Deinde per iteratam confessionem ejusdem peccati cum æquali contritione potest tandem totus reatus poenæ temporalis auferri, ut in eadem solutione ad 4 D. Thomas docet; ergo eadem contritio est sufficiens dispositio ad tollendum totum reatum remissum, quæ non fuit sufficiens ad intentum. Ad instantiam ergo respondeo concedendo sequelam; neque video in consequenti aliquod inconveniens, sed est maxime consentaneum rationi, quando pensatis omnibus servatur vera proportio et æqualitas inter dispositiones poenitentium, et id, quod remittitur, æquale est, quamvis in uno remisso sit totalis, in altero vero partialis, solum ex inæqualitate peccatorum, seu reatum.

SECTIO III.

Utrum absolutio sacramentalis possit dari personæ absenti.

1. Hæc quæstio hactenus disputata est inter Doctores ut dubia et opinabilis ex utraque parte. Nunc autem Apostolica Sedes aliquid denuo circa illam declaravit; et ideo breviter ac sincere referam quæ jam scripsoram, et typis mandaveram prius quam decretum Apostolicum editum, et ad me perlatum fuisset. Deinde ipsum decretum referam, ut juxta illud omnibus sentiendum, et loquendum esse pro certo constituam. Distinguere autem oportet duas quæstiones in materiais sacramentorum diversas. Una est, an absolutio sic data absenti sit valida. Alia est, an liceat detur. Sæpe enim contingit formam sacramenti illicite dari, et nihilominus validam esse. Prius ergo dicemus, an talis absolutio valida sit, et inde facile inferemus, quid in hoc negotio facere liceat, de quo etiam expressius et formalius locutus est Summus Pontifex, ut infra adnotabo.

2. *Prima opinio.*—Prima ergo opinio fuit, in casu aliquo necessitatis posse confessio nem fieri sacerdoti absenti, et ab eodem absente posse absolutionem dari. Quæ opinio a fortiori supponit, verba absolutionis sufficienter verificari posse circa personam absensem. Præcipui defensores hujus opinionis fuerunt ex Thomistis Palud., in 4, d. 17, q. 2,

art. 1; S. Anton., 3 part., tit. 14, c. 19, § 9, et tit. 17, c. 12, et cap. 21, § 3, qui refert in Cone. Basiliensi tractatam esse quæstionem, quid faciat sacerdos, qui sine jurisdictione audivit confessionem, et absolvit poenitentem, multosque dixisse posse postea petere jurisdictionem, et absolvere illum ubiunque sit. Eamdem opinionem tenet Sylvester, verbo *Confessor*, q. 13, *Confessio*, tertio, in principio, *Confessor*, quarto, § 6; et Auctor Summæ confessorum, q. 76; Margarita confessorum, fol. 53; Armilla, verb. *Confessio*, n. 23; Tabiena, verb. *Confessio*, 2, n. 4; Raynerius (referens Petrum de Tarantasia in sua Summa de Confess.); denique Petrus Soto, in Institut. sacerdotum, lect. 11 de Confessione, hanc sententiam dicit posse secure teneri, *quam tenent (inquit) plures nostrum*. Dominicus autem Soto, in Relectione de tegendo secreto, memb. 3, q. 4, concl. 5, dub. 4, dicit, fortasse hanc opinionem esse veram. Indicat Turrecremata, in c. *Quem pœnitet*, de Pœnit., d. 1, art. 2, nam cum dixisset, non esse necessarium confiteri sacerdoti absenti, subiungit: *Si quis tamen vellet hoc facere (inquit Richard.) esset opus supererogationis.* Ex aliis Navarr., in Summa, c. 21, n. 36, et in cap. *Quem pœnitet*, num. 4; Adrianus, in 4, materia de *Confessione*, q. 4; Palacios, in 4, d. 17, disput. ult., ubi idem sentit Richardus, a. 2, q. 5; Major, q. 4; Alexand. Alens., q. 71, alias 77; inclinat etiam Ruard., art. 5; et eam dicit probabilem Rutilius, in Speculo Episcoporum, disp. 4, q. 5.

3. Afferetur imprimis in favorem hujus sententiae Cyprian., epist. 13, alias lib. 1, epist. 17, ubi significat se recepisse confessiones aliorum absentium per scripturam, et quamvis non dicat expresse se absolvisse, tamen cum confessio ad absolutionem ordinatur, ne frustra fieret, recte videtur inde colligi, post talem confessionem absolutionem fuisse subsecutam. Præterea refertur, ut dicebam, S. Thomam Cantuariensem in carcere detentum, Romam misisse pro absolutione. Et in eum modum aliqui interpretantur historiam, quæ est apud Euseb., lib. 6, c. 34, alias 36, de Serapione ægrotante, qui misit ad presbyterum etiam ægrotantem, ut eum absolveret, et per aliquem ministrum Eucharistiam mitteret. Refert autem Eusebius mississe Eucharistiam; unde videtur supponere, etiam absolvisse. Præterea exemplum supra adductum ex Concilio Basiliensi ostendit, illos Patres fuisse hujus sententiae.

4. *Ratione probatur sententia posita.*—Ratio præcipua est, quia Christus Dominus potuit hoc modo instituere hoc sacramentum, ut per se notum est; et ad finem hujus sacramenti erat hoc magis consentaneum; quia sæpius accidit, ut poenitens non possit in præsentia convenire sacerdotem, vel quia interque graviter ægrotat, vel quia alter eorum in carcere detinetur, ut nunc accidit frequenter in Provinciis hæreticorum, vel propter magnam penuriam sacerdotum, ut potest nunc accidere in India, etc. Unde quoad hoc non est simile de baptismo, quamvis sit æque, vel magis necessarius; quia ejus minister non est solus sacerdos, sed in necessitate quilibet sufficit, et ideo ubique facile repertiri potest præsens. Atque ita non potest fingi necessitas moralis, quæ videtur intervenire in hoc sacramento; et illa maxime attendi debuit in institutione. Accedit præterea, quod baptismus ex parte materiæ requirit præsentiam, quia non potest aqua contingere personam multum distantem; at vero sacramentum hoc ex parte materiæ non requirit præsentiam, ut infra tractabimus; ergo nulla ratio est, cur ex parte formæ postuletur. Patet consequentia, tum quia neque ex generali ratione sacramenti hoc necessarium est, cum videamus in matrimonio non requiri; neque etiam ex speciali ratione, quia hoc sacramentum perficitur per modum judicii, cui connaturale est, ut possit sententia in absensem proferri. Neque hoc magis repugnat absolutioni, quam accusationi; imo, si res moraliter consideretur; magis necessaria videbatur præsentia ad accusationem, ut sacerdos posset examinare poenitentem, et de ejus dispositione integrum judicium ferre; ergo, si hoc non obstante, potest in necessitate fieri confessio inter absentes, cur non etiam absolution? Et confirmatur, quia ob hanc causam speciale est huic sacramento, ut possit confessio multo tempore antecedere, et postea subsequi absolution, quæ nihilominus moraliter conjungitur cum præcedenti materia, quia hæc est natura et conditio judicii; ergo pari ratione poterit absolution ordinari ad personam distantem. Quod tandem confirmatur; quia hoc non repugnat veritati formæ, tum quia, dirigendo intentionem ad absensem, etiam vere dicere possumus: *Absolvo te*; tum etiam quia, ut ait Palacios, poenitens fit moraliter præsens per suam confessionem; tum quia loco pronominis, *te*, possumus proprium nomen poenitentis ponere, scilicet: *Absolvo*.

Petrum; et tunc absolutio propriissime dirigitur ad absensem; ergo.

5. *Secunda sententia.*—Nihilominus est alia sententia negans sacramentum hoc consummari inter absentes, etiamsi extrema necessitas interveniat, et consequenter sacerdotem non posse absolvere, nisi quem præsentem habet. Hæc sententia communiter tribuitur D. Thomæ, apud quem expresse non invenio. Nam potius in quodam Quodlibeto docet confessionem posse fieri per scripturam, quamvis de absolutione id non dicat. Favet autem huic sententiae, in 4, d. 17, q. 3, art. 4, q. 3, ad 3, quatenus dicit, in extrema necessitate utilius esse confiteri laico præsenti, quam sacerdoti absenti; quod non esset verum, si sacerdos absens posset sacramentaliter absolvere. Eamdem opinionem tenet Scotus ibi. Fundantur autem in hoc, quod confessio debet esse secreta; inter absentes autem non potest secrete fieri. Quod fundamentum nullius momenti est, tum quia illa conditio secreti non est essentialis: unde ex sententia omnium potest confessio fieri per interpretem; ut autem fiat inter absentes, unus etiam internunciis sufficere potest; tum etiam quia licet præcesserit confessio secreta inter præsentes, si ex aliqua causa non fuit subsecuta absolution, adhuc manet questio, an ipsa absolution possit dari absenti. Citantur etiam pro hac opinione Richard., Major, et Alensis, adducti in priori sententia. Sed illi nihil aperte dicunt, sed solum aiunt, non teneri quempiam confiteri absenti; in quo potius indicant posse. Denique in aliis antiquis Scholasticis fere nihil de hac re expressum invenitur.

6. Moderni autem Thomistæ defendunt hanc sententiam, Cajetan., in Summ., verb. *Confessio*, conditione 11; Victoria, in Sum., 4, materia de confessione, n. 171; Soto, in 4, d. 18, q. 2, art. 6; Ledesm., 2, p. 4, q. 9, art. 3, dub. 4; Cano, *Select. de Pœnit.*, part. 5, licet dicat hoc non colligi ex verbis formæ. Rutilius etiam supra ait, hanc partem probabiliorum et tutiorem esse. Ideoque ex scriptoribus nostris eam secuti sunt Cardin. Tolet., lib. 3 Instr. Sacerd., c. 6; Gregor. de Valent., 3 p., disp. 7, q. 11, punct. 1, circa fin.; Emmanuel Saa, in Sum., verb. *Absolutio*, n. 10, et verb. *Confessio*, num. 14, in impressionibus anni 600 et 601, quas solas videre potui; insinuat Emundus Augerius, in *Catechismo*, c. 4, lect. 7, et nostri Lectores communiter. Quidam sumunt fundamentum ex parte ma-